

Un număr vechiu 2 lei

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE

Director: DIMITRIE ALEXANDRESCO

Decanul Facultății de Drept din Iași, fost Procuror-general la Înalta Curte de Casație

Prim-Redactor: EMANOIL DAN

Licențiat în drept, avocat

Redactor-proprietar: I. S. CODREANU

Licențiat în drept și științe de Stat, avocat

ABONAMENTUL

Pe an, în România, cu Tabla . . . 45 lei
 6 luni 20 »
 3 luni 10 »
 Streinătate 5) lei pe an, 25 pe 6 luni

Apare de două ori pe săptămână
 sub direcțiunea unui comitet

Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția & Administrația
București, CALEA RAHOVEI, 5
 Lângă Palatul Justiției
 = TELEFON 18/93 =

SUMARUL

— **Bancruta și falimentul** (urmare și finit), de d-l avocat *Florin Sion*;
JURISPRUDENȚĂ

— Trib. Ilfov s. IV: *Colonel P. Niulescu cu B. Moisescu* (Faptul unui creditor de a insera, într-o poliță emisă în alb, fără știrea debitorului său, clauza «valoarea primită în alimente», dând astfel creanței sale un caracter privilegiat pe care nu-l avea realmente, nu constituie delictul prevăzut și pedepsit de art. 125 c. penal), cu o **Notă** de Iper.

Bancruta și Falimentul

(Urmare și fine ¹⁾)

Și acum, odată ce am fixat aceste considerații sumare asupra principalelor neajunsuri, ale acestui sistem de interpretare, voi încerca să arăt că în afară de faptul că nici un text nu susține independența acțiunii penale de bancrută, față de cea de declarare în stare de faliment și că deci acest sistem este lipsit de orice fundament juridic; dar ceva mai mult chiar, legea noastră confirmă tocmai necesitatea existenței prealabile a unei declarări în stare de faliment, pentru a putea fi loc la urmărirea penală pentru bancrută.

În adevăr s'a zis de către susținătorii teoriei independenței acestor două acțiuni:

1° Legea edictează separațiunea acestor două acțiuni prin numeroase articole:

1° Art. 714 „Procedură falimentului înaintea jurisdicțiunii comerciale și instrucțiunea sau procedura penală, se vor urmări independent una de alta.

„Judecătorul de instrucțiune poate culege de la tribunalul de comerț, de la judecătorul sindic, orice informațiuni și orice științe de care ar avea trebuință: poate asemenea verifica sau cere copie ori extracte de pe actele procedurii falimentului, precum și de pe registrele și hârtiele falitului, dar nu poate să le ridice de la grefa tribunalului comercial.

„Complectându-se instrucțiunea, Judele instructor trebuie în orice caz, să se pronunțe dacă este sau nu caz de urmărire în contra inculpaților.

„Deciziunea definitivă a instanțelor penale va trebui să fie notată pe marginea sentinței declarative de faliment și se va publica ca și aceasta”.

Dacă se citește însă mai bine textul, se poate observa totuși, că cu nimic nu poate ajuta art. 714 c. com. la susținerea tezei de independență a acțiunilor.

În adevăr legea vorbește numai de independența procedurii falimentului, față de *instrucțiunea* penală; iar nu de independența urmărilor și de observat este că textul art. 714 c. com. este de strictă interpretare, după cum am spus mai sus.

Iar dacă vom căuta să vedem rațiunea, cât și intenția legiuitorului, vom putea constata că și acestea confirmă de altfel, în totul, tocmai sistemul subordonării.

Legiuitorul, în adevăr, pentru a pune sfârșit abuzului ce s'ar fi putut face prin aplicarea cunoscutei principii „le criminel tient le civil en état” după care, odată începută o cercetare cu caracter penal, s'ar fi putut cere suspendarea procedurii comerciale a falimentului, pentru ca astfel la adăpostul acestui principiu comerciantul să poată avea mâna liberă mai departe asupra patrimoniului său pentru a sustrage și dauna astfel creditorii prin abuzurile sale; a înscris acest principiu salutar că procedura falimentului este cu totul independentă de procedura sau instrucțiunea (legea însăși explicând „procedura sau instrucțiunea”) penală. (De altfel și al. 2 completează tocmai această idee explicând atribuția judecătorului de instrucție).

În adevăr trebuie a cerceta intenția legiuitorului atât din rațiunea pe care o prezintă textul, cum și din toate împrejurările lăaturalnice cari pot duce la aflarea adevărului, de oarece legiuitorul nostru nu a înscris în lege un text pozitiv și clar pentru a curma această gravă controversă care a turburat lumea juridică din toate țările și încă din timpuri foarte îndepărtate.

Și aceia ce este și mai elocvent însă, este că legiuitorul nostru refuză chiar de a înscrie în con-

¹⁾ Vezi „Curierul Judiciar” No. 16/915.

dica noastră comercială însuși aliniatul tranșant pe care comisia legislativă din 1865-1869 îl adoptase în redactarea art. 743 și 843 c. com. ital. în scopul de a curma controversa: art. 743 „La procedura di fallimento innanzi la giurisdizione commerciale, e il procedimento e l'istruzione penale hanno corso con pieno reciproca indipendenza e senza interruzione, e l'istruzione penale può avere luogo anche quando non sia intervenuta sentenza dichiarativa di fallimento”. Art. 843 c. com. ital. (devenit mai apoi 855 c. com. ital.) „L'azione penale per i reati compresi in questo titolo è pubblica, ed ha luogo, indipendentemente dalla sentenza dichiarativa del fallimento”.

Și dacă legiuitorul nostru înlocuind aceste expresii, vorbește de procedură și instrucțiune, întrebarea este: voit-ă legiuitorul să consacre chiar independența însăși a acțiunilor de urmărire?

Răspunsul negativ își găsește confirmarea de altfel în însuși cadrul textului art. 714.

În adevăr și al. 2 art. 714 c. com. vorbește de atribuțiile judecătorului de instrucție, care poate culege materialul său informativ de la *judecătorul sindic* (care știm că reprezintă numai pe falit), și că poate „..... verifica sau cere copie ori extracte de pe actele procedurii **falimentului**, precum și de pe registrele și hârtiile **falimentului**.....” ceea ce ne dovedește că trebuie să existe o declarație de faliment și care este și mai clar exprimată în însuși art. 714 c. com. al. ultim care cerând ca deciziunea definitivă a instanțelor penale „..... să fie notată pe marginea sentinței **declarative de faliment**.....” pune prin aceasta în mod clar principiul că o atare sentință de declarație în stare de faliment trebuie în mod necesar să preceadă o urmărire penală.

2° art. 831 al. final este adus de asemenea în sprijinul teoriei independenței acțiunii penale căci se zice— însuși legea o spune: „*Bancrutarii simpli nu pot fi reabilitați decât după ce au făcut pedeapsa la care au fost condamnați*”.

Acest articol însă, nu numai că nu susține teoria independenței acțiunii penale, ba chiar confirmă principiul ce-l susținem că acțiunea penală presupune o declarație prealabilă în stare de faliment.

În adevăr, art. 831 c. com. r. edictând acest principiu logic în sine și consecvent cu principiile puse de legiuitorul nostru că suspendarea sau încetarea falimentului nu stinge acțiunea publică pentru bancrută, spune că reabilitarea nu se acordă bancrutarilor simpli decât după ce ei vor fi făcut pedeapsa la care vor fi fost condamnați. Dar reabilitarea nu este altceva decât mijlocul prin care comerciantul *falit* dobândește încetarea efectelor stărei de faliment. „**Falitul**, care va plăti integral în capete, interese și cheltuieli, toate creanțele admise la **masa falimentului**, va putea obține reabilitarea sa”. (Art. 826 c. com. r.).

În asemenea caz, art. 831 c. com. r. nu mai

poate fi invocat în teoria independenței, întrucât acest articol se referă la o situație în care există tocmai starea de faliment prealabil decretată.

3° Art. 837 al. final c. com. r. „*Suspendarea procedurii comerciale a falimentului, nu împiedică cursul urmăririi penale*”.

În adevăr redactarea expresivă a acestui aliniat, și dispoziția că însuși „*cursul urmăririi penale*” nu este întrunimic împiedicat prin suspendarea procedurii comerciale a falimentului, poate sunt sugestive și de natură a ne face să credem la prima vedere că confirmă teoria independenței.

Ținând totuși seamă că acest aliniat este subsumat art. 837 c. com. care tratează despre moratoriul obținut după declararea în stare de faliment (și întrucât mai departe la art. 842 c. com. legea vorbește de moratoriul obținut înainte de faliment), constatăm că și acest text cată a fi înlăturat din seria articolelor ce alcătuiesc fundamentul juridic pe care urmează a se întemeia teoria independenței, întrucât acest articol prevede tocmai cazul unei prealabile declarări în stare de faliment, și consacră același principiu vorbit mai sus că suspendarea sau încetarea falimentului nu stânjănește cu nimic cursul acțiunii penale.

4° Art. 845 c. com. „*În orice stare a procedurii falimentului, se poate încheia concordat între falit și creditorii săi, oricare ar fi cota concordatară, dacă toți consimt la aceasta*”.

„*În concordat se poate conveni încetarea sau suspendarea procesului comercial al falimentului, dar nu se poate împiedica continuarea instrucțiunii penale*”.

Întrucât și în acest articol se face aplicația aceluiaș princip că suspendarea sau încetarea falimentului nu fac să înceteze *instrucția* penală și întrucât starea prealabilă de faliment este condiția esențială pentru existența concordatului, atunci când falitul asigurând pe creditorii de plata unei porțiuni din creanțele lor și renunțând la rest, aceștia consimt la încetarea efectelor stărei de faliment ce a fost obținută, acest articol cată a fi înlăturat, întrucât nici el nu susține teoria independenței, dispunând tocmai pentru cazul când este o declarație prealabilă în stare de faliment.

5° Art. 875 c. com. „*Ea poate fi pusă în mișcare chiar înainte de declarațiunea de faliment, când încetarea plăților este însoțită de faptul de dosire, de ascundere, de închiderea magazinelor, de darea la o parte, sustragerea sau imputinarea frauduloasă a patrimoniului în dauna creditorilor*”.

„*În aceste cazuri, procurorul tribunalului trebuie să comunice îndată încetarea plăților președintelui tribunalului comercial, pentru îndeplinirea dispozițiilor titlului I al acestei cărți*”.

Acest articol cată a fi înlăturat de asemenea, întru cât — după cum am mai spus — el este consacrarea unei excepțiuni și întru cât consfințește în

totul tocmai principiul contrar al subordonării acțiunii penale, acțiunii de declarare în stare de faliment.

În adevăr, textul singur glăsuiește că: „*chiar înainte de declaratiunea de faliment...*” poate fi pusă în mișcare acțiunea publică atunci „*când încetarea plăților este însoțită de dosire, de ascundere, de închiderea magazinelor.....*” etc. Și textul nu neglije încă a o adăuga că și pentru ipoteza aceasta excepțională, trebuie a se împlini dispoziția legală a declarării în stare de faliment, dispunând în aliniatul final că: „*în aceste cazuri, procurorul tribunalului trebuie să comunice îndată....*” președintelui tribunalului respectiv de comerț, încetarea plăților, pentru ca acesta în virtutea textului art. 701 c. com. r. ca din oficiu să procedă la declararea prevenitului în stare de faliment. •

Din această cercetare rezultă însă în mod precis că: până acum nici unul din articolele cercetate și invocate de susținătorii teoriei independenței, nu edictează principiul independenței ce ei susțin; ba ce este și mai mult chiar, toate aceste articole confirmă tocmai necesitatea existenței prealabile a unei declarări în stare de faliment.

Dar s'a mai spus încă:

II° Acțiunea publică este de ordine publică.

Și în adevăr art. 875 al. i c. com. spune acest lucru „*acțiunea penală pentru infracțiunile coprinse în acest titlu este de ordine publică*”.

Fără a mai intra în cercetarea fastidioasă a întelesului ordinii publice pe care de altfel nici art. 5. c. civ. și nici alte texte nu-l fixează, și nici asupra sancțiunii contravenirii la aceste dispoziții, cari cercetări și-ar găsi cu adevărat locul justificat în o cercetare de principii în domeniul materiei condiceii civile, ci mărginindu-ne numai la interpretarea și consecințele pe cari doctrina și jurisprudența în mod constant le admit, ne întrebăm cu ce ar putea justifica acest articol teza independenței?

Acest text nu numai că nu aduce nici o contribuție utilă tezei luate; dar era și inutil în sine. Art. 875 și următorii, edictând norme de drept penal, sunt prin ele însuși de ordine publică, așa după cum și legile de procedură, financiare, politice, administrative, etc. sunt de ordine publică; și nici nu era nevoie ca să o mai spuie textul; așa că nici această sentențioasă afirmațiune nu este de natură a susține întrucât-va teza independenței.

Față cu toate acestea, putem conchide că cercetarea făcută până aci — prin această procedură de eliminare — ne duce la constatarea că în adevăr, teoria independenței este lipsită de orice temei juridic și că a fi respinsă într-un câț nu se întemeiază pe vre-un text de lege.

* * *

Cercetarea și mai amănunțită însă, ne va edifica și mai mult în constatarea făcută, evidențiindu-ne

astfel netemeinicia, inconsecvența și imposibilitatea la care duce acest sistem de interpretare.

Astfel, dacă am admite teoria independenței și prin urmare că și tribunalul corecțional poate statua asupra încetării plăților și calității de comerciant, cercetându-le ca pe o chestie de fapt, iată la ce s'ar ajunge:

a^o *Ca două tribunale de ordin diferit—comercial și corecțional—să statueze asupra declarării în stare de faliment.*

Intradevăr dacă admitem că și tribunalul corecțional poate statua asupra acestor două lucruri, aceasta nu înseamnă de cât că și tribunalul corecțional poate decreta starea de faliment; falimentul nefiind alta, potrivit art. 695 c. com. de cât încetarea plăților unui comerciant: „*Comerciantul care a încetat plățile pentru datoriile sale comerciale, este în stare de faliment*” și tribunalul constatând încetarea plăților, constată însuși falimentul. Dar a se recreia și a zice că instanța corecțională nu va decreta falimentul, ci va decreta numai încetarea plăților, este a se încerca să se facă două noțiuni diferite din două sfere cu un conținut de idei perfect egal, căci potrivit legii chiar, (art. 695) *falimentul = încetarea plăților unui comerciant.*

Ori aceasta ar fi absurd!

Și cu atât mai absurd devine sistemul independenței, când însuși legea, țărnuind competența fiecărei jurisdicții, are grija de a da în competența exclusivă a instanțelor comerciale această chestiune de statuire asupra încetării plăților—a falimentului, spunând de altfel în art. 702 c. com.: că numai tribunalul domiciliului comerciantului — *ratione personae*—este și tribunalul competent — *ratione materiae*—de a declara falimentul.

b^o *A aduce o perturbare nelegală a intereselor patrimoniale ale urmăritului și ale creditorilor.*

În adevăr art. 881 c. com. prevede că pe lângă pedeapsa penală, comerciantul „*...va putea fi, osebit de aceasta, declarat incapabil de a exercita profesiunea de comerciant, și a i se interzice dreptul de intrare în localurile de bursă*”, ceea ce înseamnă cu alte cuvinte înlăturarea din capul comerțului și exercițiul afacerilor comerciale a celui comerciant pe care totuși instanța comercială l-a găsit apt de a-și face administrația și a-și duce mai departe comerțul; creiându-se astfel o perturbare a întregului complex de afaceri ce interesează patrimoniul lui, cât și al creditorilor, prin această decapitare unilaterală și creiată numai de o singură instanță.

Consecința va fi: dezastrul iremediabil al intereselor și întregului patrimoniu, care urmează a rămâne fără un administrator! Ori această situație, legiuitorul, nu a înțeles a o crea; și de aceea a subordonat acțiunea penală celei de declarare în stare de faliment, pentru că atunci când comerciantul va fi decapitat de drepturile de a administra patrimoniul, această avere să intre sub administrația acelei

persoane, ce reprezintă interesele comune ale creditorului și debitorului, judecătorul-sindic.

c^o) *Se creiază situațiuni nedrepte și anormale între creditori.*

În adevăr fiind de principiu că oricine se pretinde lezat se poate constitui parte civilă în instanța penală, ar putea beneficia astfel de încetarea plăților, pe care a fixat-o instanța penală și ar putea trage beneficii nedrepte față de ceilalți creditori și anormale față de instituția comercială, admitând că legiuitorul a consacrat independența; pe când în teza adoptată de legiuitor — a subordonării acțiunii penale, declarării prealabile în stare de faliment — această anomalie nu mai poate avea loc, întrucât acțiunea privată a celui ce ar voi să o exercite în instanța penală contra prevenitului, nu o mai poate exercita direct contra lui, ci va urma să o îndrepte contra sindicului care prin efectul declarării în stare de faliment, s'a substituit prevenitului și a dobândit exercițiul deplin pasiv și activ al acțiunilor falitului, creiată de lege din interesul de a apăra interesele comune, și care astfel va căuta a proporționa beneficiile acestuia, proporțional cu creanțele tuturor creditorilor și cu masa de împărțit.

d^o *Se dă loc la hotărâri contradictorii.*

Principala preocupare a legiuitorilor din toate timpurile a fost să ferească judecata de a da hotărâri contradictorii; acestea fiind de natură a lovi în majestatea justiției și de a mină încrederea deplină pe care justițiabilii cată a o avea în această instituție sacră. Potrivit cu aceasta au fost luate de altfel toate îngrădirile posibile, atât prin legile de procedură, cât și prin toate celelalte legi — pe care nu le mai înșir — numai și numai pentru a îngrădi judecata cât mai bine și pentru a salva acest principiu, cum — de altfel — legiuitorul a căutat a face și în această materie, prin sistemul subordonării, ce l'a consfințit și pe care-l vom discuta mai la urmă.

Față cu aceste considerații, sistemul independenței are și acest neajuns, întrucât dă loc tocmai la hotărâri contradictorii și trebuie a fi înlăturat așa dar și pentru această gravă consecință.

În adevăr, ce este mai penibil de cât ca creditorii prejudiciați de către un comerciant, dar debutați totuși în cererea lor de declarare în stare de faliment, prin hotărârea instanțelor comerciale cari ar statua că debitorul lor nu este în încetare de plăți, să vadă renăscând totuși — platonice pentru interesele lor — adevărul constatat de o altă instanță, că debitorul lor este în încetare de plăți!

Iar această situație ar putea ajunge la maximul ei de gravitate morală, atunci când la tribunalele cu o singură secție, aceiași judecători vor urma ca cu semnătura numelui lor, să subsemneze două hotărâri complet contrazicătoare!

* * *

§ B. Teoria independenței relative

Pentru a obvia acestor grave consecințe, și pentru a salva totuși onoarea teoriei independenței, s'a creiat o a doua teorie — intermediară — care plecând dela consacarea independenței acțiunilor în principiu și admitând că în mod independent instanța penală va statua asupra acelor două elemente esențiale ale delictului de bancrută: calitatea de comerciant și încetarea plăților, totuși instanța penală va avea a respecta hotărârea dată asupra acestor fapte, când instanța comercială s'a pronunțat deja, această statuare având pentru instanța penală autoritatea lucrului judecat.

Aceasta este **teoria independenței relative**, care și-a găsit sprijinitorii ei și care a fost consacrată une ori și de jurisprudența noastră ¹⁾.

Nu mai încerc a cerceta această opinie în lumina principiilor pe cari le edictează teoria relativității lucrului judecat.

În adevăr, se cunoștea prea bine sistemele de interpretare asupra influenței penalului asupra civilului și ale civilului asupra penalului. Se știe teoria lui Merlin și a lui Toullier, cât și judiciosul sistem al Inaltei Curți de Casație din Franța care admitând că art. 1201 c. civ. se aplică la tribunalele de orice natură, pune principiul drept, că dacă două instanțe au căderea de a judeca un atare fapt, atunci când una din ele statuează formal asupra acelui fapt, acesta capătă autoritate de lucru judecat și pentru cealaltă instanță ²⁾.

Desigur, această teorie are meritul de a îndulci în parte, ultimele neajunsuri semnalate asupra teoriei independenței absolute, dar nu are completul merit de a se funda pe spiritul și textul legii și de aceea cată a se vedea care este adevăratul sistem consacrat de legiuitorul român.

* * *

§ C. Teoria subordonării

Pentru noi, singura teză care are puterea de a înlătura toate neajunsurile semnalate și care are și norocul de a se sprijini pe însuși redactarea și spiritul legii noastre, este aceea a **subordonării** acțiunii penale, declarării prealabile în stare de faliment ³⁾.

Această teorie se sprijină:

1° *Pe spiritul legii noastre.*

¹⁾ Trib. Vaslui în Dreptul din 1888, No. 12; Curtea de apel din București în Dreptul din 1907 No. 24; etc.

²⁾ Vezi Pandectes. Chose jugée vol. 17, No. 2104, 2106, 2110.

³⁾ În acest sens: Al. Degré în Dreptul 1892 No. 49; C. N. Toneanu «Nu poate fi bancrută fără faliment» în Dreptul din 1907 No. 16; I. M. Vasilescu, «Relațiunea dintre acțiunea comercială de faliment și acțiunea de bancrută»; A. Rocco «Conceptia Juridică a bancrutei»; cu prefața și comentariul d-lui Gr. L. Trancu-Iași, în Curierul Judiciar din 1912, No. 6, etc.

Vezi și Trib. Suceava și Curtea de Iași în Dreptul din 1893 No. 51; C. casație în Dreptul din 1887 No. 42; Dreptul din 1888, No. 82; Trib. Covurlui din 1911; și Jurisprudența citată de I. M. Vasilescu, op. citat, pg. 9, nota 13, etc.

După cum am mai arătat în partea preliminară a acestei cercetări, legiuitorul a înțeles să consacre o libertate absolută comerciantului, în ce privește felul cum înțelege el a-și conduce afacerile, fără a se interesa dacă el este în conformitate cu prescripțiile de formă prevăzute de lege; dar aceasta atâta timp cât el nu aduce o pagubă creditorilor săi, cât el nu cade în încetarea de plăți care necesită intervenirea Justiției pentru a administra patrimoniul său și a apăra interesele sale cât și ale creditorilor.

De aceea, atâta timp cât comerciantul nu este falit, legiuitorul nu a permis de a se vântura registrele și afacerile sale, pentru a se cerceta elementele vreunui delict de bancrută, pentru că nu aceasta să fie ocazia de a compromite interesele și secretele comerciantului.

Consacrarea acestui principiu este făcută adesea de legiuitor: așa de exemplu, în cazul când un creditor în dovedirea acțiunii sale ce o face în justiție, el se adresează registrelor comerciale ale intimatului, legea nu-i permite cercetarea lor, decât indicând precis locul în care se va căuta și numai la partea relativă la litigiu (art. 32 c. com.); dar și mai mult încă, și în această situație, dovada aceasta poate fi refuzată de judecători, ei fiind suverani apreciatori ai încuviințării acestei dovezi.

2° Pe lege:

Legea subordonează acțiunea penală, declarării în stare de faliment.

a^o În adevăr, legea noastră consacrand în art. 701 c. com. că: *declararea în stare de faliment poate fi făcută după cererea celui ce a încetat plățile, după cererea creditorilor sau chiar din oficiu*, art. 712 codul comercial zice: „**Îndată după pronunțarea sentinței declarative de faliment, procurorul tribunalului va trebui să ia cunoștință, în orice caz, de toate actele din dosar, spre a vedea, dacă este loc la o acțiune penală**”, și care spune clar că acțiunea penală va putea fi pusă în mișcare și exercitată după declararea în stare de faliment a comerciantului ce a încetat plățile sale pentru datoriile sale comerciale, căci numai pentru acestea poate fi declarat în stare de faliment.

b^o Principiul acesta, ce formează, regula este consfințit de altfel și mai clar de art. 875 c. com. ce face parte chiar din titlul infracțiunilor penale în materie de faliment „*Ea poate fi pusă în mișcare chiar înainte de declarațiunea de faliment, când încetarea plăților este însoțită de faptul de dosire, de ascundere, de închiderea magazinelor, de darea la o parte, sustragerea sau împuținarea frauduloasă a patrimoniului în dauna creditorilor*”.

Acest al doilea aliniat al art. 785 pune deci regula că: în orice caz trebuie o declarare în stare de faliment, pentru a se putea exercita urmărirea penală; și pune și excepția pentru cazurile prevăzute: închiderea magazinelor, sustragere, dosire, etc.—când

acțiunea publică poate chiar precede declararea în stare de faliment—de observat că textul spune că: *poate precede declararea în stare de faliment*, iar nu că acțiunea publică are loc independent de această declarare.

Confirmarea și mai clară a principiului—a normei legale—că în orice caz trebuie o declarare în stare de faliment, o găsim în al. 3 al art. 875 care cere pentru toate aceste cazuri ca procurorul să comunice *de îndată încetarea plăților, tribunalului comercial* că acesta să declare *din oficiu* pe comerciant în stare de faliment, pentru ca astfel urmărirea penală să poată fi dusă la capăt, „**în aceste cazuri, procurorul tribunalului trebuie să comunice îndată încetarea plăților președintelui tribunalului comercial, pentru îndeplinirea dispozițiilor titlului I al acestei cărți**”.

c^o Vom vedea de asemenea că tot legea prin textele ei pozitive cere ca acel ce urmează a fi pedepsit pentru bancrută să fie falit.

Art. 880 c. com. „*E culpabil de bancrută frauduloasă, comerciantul falit care a sustras sau falsificat registrele sale, distras, tănuț sau disimilat o parte din activul său, și comerciantul care într'un alt scop de cât cel indicat în articolul precedent, a înfățișat datorii neexistente, sau care, în registre, în scripte sau în acte autentice ori private, sau în bilanț, s'a dat în mod fraudulos dator de sume ce nu datora.*

„*Mai pot fi declarați bancrutari frauduloși comercianții cari, înainte de declarare în faliment, vor fi înstrăinat o parte însemnată din mărfuri sau activ pe prețuri reduse și mai scăzute de cât costul lor, în scopul fraudulos de a frustra pe creditorii*”.

Se vede deci că însuși legiuitorul cere ca prevenitul să fie falit, pentru ca să fie loc pentru aplicarea pedepsei pentru delictul de bancrută frauduloasă; iar legea penală este de strictă interpretare și nu se va putea urma altfel cel puțin pentru bancruta frauduloasă.

Dar legiuitorul menține aceleași principii și pentru bancruta simplă, căci nici un motiv nu ar putea fi de altfel, pentru ca legiuitorul să fi văzut cu ochi mai răi soarta celui vinovat de faptele mai puțin grave cari constituiesc bancruta simplă.

Iar dacă legiuitorul în art. 876 c. com. se exprimă *Este culpabil de bancrută simplă comerciantul care a încetat plățile și care se găsește într'unul din cazurile următoare*:

1° „*Dacă cheltuelile sale personale sau acelea ale familiei sale au fost prea mari, în raport cu starea sau condițiunea sa economică*;

2° „*Dacă a pierdut o mare parte din patrimoniul său în operațiuni curat de noroc, sau manifest imprudente*; etc.” ca și în art. 877 c. com. „*Este asemenea culpabil de bancrută simplă, comerciantul care a încetat plățile și care se găsește în vre-unul din cazurile următoare*”.

1° „Dacă nu a făcut în mod exact inventariul anual, sau dacă registrele și inventariile sale sunt incomplete sau neregulat ținute, sau nu dau seama de adevărata stare a activului și pasivului său, chiar când n'ar fi fraudă;

2° „Dacă, având contract de căsătorie, nu s'a conformat dispozițiilor art. 19 și 20; etc. etc.” întrebându-se astfel în aceste articole expresia de „comerciantul care a încetat plățile” aceasta este o chestie, pur și simplu, de stil; legiuitorul întrebându-se această expresie în locul cuvântului *falit*, cu care este echivalentă, potrivit art. 695 c. com. după cum am mai arătat. De altfel dacă nici o rațiune nu există pentru a ne învedera că intenția legiuitorului român a fost pentru a crea o situațiune mai grea bancrutarului simplu, de cât pentru bancrutarul fraudulos, pentru care se cere ca să fie falit; apoi vom putea constata că și restul aliniatelor acestor texte ce tratează despre bancruta simplă, vădește că legiuitorul vizează tocmai pe comerciantul declarat în stare de faliment — pe falit.

Astfel putem cita al. 3, art. 876 „Dacă, în scopul de a-și întârzia falimentul, a făcut cumpărări cu intențiunea urmată de fapt de a rerinde lucrurile cumpărate cu prețuri sub valoarea lor curentă, sau dacă a avut recurs la împrumuturi, giruri de efecte sau alte mijloace ruinătoare pentru a-și procura fonduri”.

Art. 877 al. 3° „Dacă, în cele trei zile dela încetarea plăților, nu a făcut declarațiunea prescrisă de art. 703, sau dacă, fiind vorba de falimentul unei societăți, declarațiunea făcută nu arată numele tuturor soților solidari”.

4° „Dacă, fără împedicarea legitimă, nu s'a prezentat în persoană înaintea judecătorului sindic, în cazurile și în termenele prescrise și dacă prezentându-i-se, i a dat informațiuni false, sau dacă s'a depărtat fără permisiune dela domiciliul său în timpul falimentului”.

5° „Dacă nu a îndeplinit obligațiunile luate într'un concordat obținut într'un faliment anterior”.

Cum și art. 879 c. com.: „E culpabil de bancrută simplă comerciantul care, chiar înainte de declarațiunea de faliment și numai pentru a-și facilita obținerea unui moratoriu, și-a atribuit, cu bună știință și în contra adevărului, o parte din activ, sau a simulat datorii neexistente, pentru a face să intervie în adunări creditori în tot sau în parte fictivi” cari cu toate presupune regula edictată de legiuitor, că prevenitul este declarat prealabil în stare de faliment.

3° Titulatura și categorisirea legală.

Dealtfel însuși titlul VIII, din cartea III-a a condiceii comerciale ce tratează despre această materie a falimentului, se intitulează „Despre infracțiuni penale în materie de faliment” celiace manifestă clar însuși intenția legiuitorului, ce am examinat deja, de a consacra oarecari pedepse falitului, atunci numai

când falimentul său este vinovat de oarecari fapte doloase mai puțin sau mai mult grave, dând astfel loc la delictele speciale de bancrută simplă sau bancrută frauduloasă.

A consacra ideia că un comerciant poate fi urmărit atunci când a încetat plățile, fără a fi totuși declarat în stare de faliment, ar însemna ca, contrariu legii și în mod abuziv, să i se aplice niște pedepse pe cari legea le edictează, — după cum ea spune — numai în materia falimentului; ori, stricta interpretare a legilor penale nu îngăduie acest lucru.

În adevăr, însuși legiuitorul a încadrat această materie penală la condica noastră comercială și anume: la partea despre faliment; iar nu a instituit-o ca un capitol aiurea, sau mai ales în condica penală. Aceasta ne denotă că însuși legiuitorul a înțeles să facă din bancrută o materie care să atârne de declararea în stare de faliment.

De altfel, această legătură este și mai indisolubilă, ținând seamă încă și de încadrarea acestei materii penale la însăși materia falimentului, cum și de legătura organică strânsă ce subsistă între textele Tit. VIII și restul textelor din cartea III a condiceii comerciale.

Totul ne dovedește cu prisosință că, în sistemul legii noastre, acțiunea publică pentru bancrută — fie ea simplă, frauduloasă — este subordonată acțiunii private de declarare în stare de faliment.

Iasi, 25 Ianuarie 1915.

FLORIN SION.
Advocat

TRIBUNALUL ILFOV, S. IV C. C.

Audiența dela 5 Decembrie 1914

Președenția D lui G. POP ȘERBANESCU, Judecător

Sentința corecțională No. 1922

Colonelul P. Niculescu cu B. Moisescu

Cambie. — Falsificarea clauzei «valoarea primită în alimente». — Art. 125 c. p. — Dacă un asemenea fapt întrunește elementele delictului de fals.

Faptul unui creditor de a insera într'o poliță emisă în alb, fără știrca și consimțământul debitorului său, clauza „valoarea primită în alimente”, dând astfel creanței sale un caracter privilegiat pe care nu-l avea realmente, nu constituie delictul prevăzut și pedepsit de art. 125 c. p., de oarece nu întrunește două din elementele constitutive ale delictului: intenția frauduloasă și existența unui prejudiciu sau a posibilității de prejudiciu.

S'a ascultat d-l avocat Aurel Iliescu, din partea părții civile, d-l Procuror N. Raicoviciu, în rechizitoriu și d-l avocat I. Gr. Periețeanu, din partea inculpatului B. Moisescu.

Tribunalul,

Având în vedere rechizitorul d-lui Prim-procuror, susținerile părții civile precum și apărarea inculpatului;

Având în vedere deciziunea Camerei de punere sub acuzare, depozițiunile martorilor precum și actele și lucrările aflate la dosar;

Având în vedere că inculpatul Bernard Moisescu este dat judecăței sub învinuirea că s'a făcut pasibil de delictul de fals în acte de comerț, prevăzut și pedepsit de art. 125 c. pen., de oarece inculpatul ar fi adăogat în cambiile emise de Colonelul P. Niculescu pe numele său cuvântul «Alimente» adică valoarea primită în alimente;

iar în urmă rămânând cinei cambii neachitate de reclamant, pârâtul după ce a obținut titlu cu mențiune că creanța lui este privilegiată, derivând din procurare de alimente, a constrâns pe debitorul său să achite datoria ce o contractase față de inculpat, înființând po-porie pe pensia colonelului debitor;

Considerând că potrivit art. 125 c. p., între elementele constitutive ale delictului de fals în acte de comerț este și acela ca falsul comis să producă un prejudiciu părții civile;

Considerând că creanța Colonelului P. Niculescu față de inculpat este certă, liquidă, necontestată; că așa fiind, partea civilă era obligată a plăti lui Bernard Moisesescu sumele prevăzute pe cambiile pe care s'a adăogat mențiunea «Alimente»;

Considerând că, data datoriei din acele polițe era reală și necontestată și trebuia achitată, mențiunea «Alimente» nu-i cauzează nici un prejudiciu juridic, nici o posibilitate de prejudiciu, de oarece a nu achita o creanță certă, liquidă, pusă în executare, pe motivul de insolvabilitate, după cum ar fi voit să facă Colonelul P. Niculescu, această insolvabilitate dispărând, or care ar fi fost mijlocul întrebuintă de creditor fie chiar prin falsificarea unor piese, dacă în realitate creanța există precum și o solvabilitate este reală, acel fals nu poate fi pedepsibil, ci numai un fapt imoral;

Considerând că nici al doilea element constitutiv al delictului de fals în acte de comerț prevăzut de art. 125 c. p., intențiunea frauduloasă lipsește, de oarece atunci când inculpatul a adăogat cuvântul «Alimente» nu a făcut-o cu intenția de a vătăma pe reclamant ci pur și simplu ca să poată realiza creanța sa, în cazul în care Colonelul P. Niculescu nu s'ar execută de bună voe, — creanță reală, certă și exigibilă.

Pentru aceste motive, redactate de d-l judecător C. H. Rosetti, Tribunalul achită, etc.

(ss) G. Pop., Șerbănescu, C. H. Rosetti.

ADNOTAȚIE. — Sentința tribunalului Ilfov s. IV, pe care o publicăm, a dat o nemerită soluție unei importante chestiuni de drept penal, — care a dat naștere la controversă chiar între organele judecătorești chemate să instruiască afacerea.

Chestiunea e următoarea: Faptul unui creditor de a insera, într-o poliță dată în alb, fără știrea și consimțământul debitorului, clauza «valoarea primită în alimente», dând astfel creanții sale un caracter privilegiat pe care nu'l are realmente, constituie delictul prevăzut și pedepsit de art. 125 cod penal?

Cabinetul I de instrucțiune de pe lângă Trib. Ilfov, prin ordonanța cu No. 20 din 3 Martie 1914, a găsit că un asemenea fapt nu intrunește elementele delictului prevăzut de art. 125 cod penal, sub cuvânt că, privilegiile trebuind să rezulte din natura obligațiunei și neputând fi create prin convenția părților, privilegiul creat printr'un asemenea procedeu n'are nici o existență legală, și debitorul ar fi putut oricând să se apere cerând să dovedească contrariul. Că, deci, nu există prejudiciu sau posibilitate de prejudiciu, și lipsa acestui element al delictului de fals nu poate fi înlocuită de neglijența reclamantului de a nu se fi apărut în instanța cambială.

Camera de punere sub acuzare a Curții de apel din București prin deciziunea cu No. 114 din 14 Martie 1914, în neunire cu concluziile d-lui Procuror-general, luând însă în cercetare opoziția făcută de partea civilă în contra sus menționatei ordonanțe, a reformat-o în totul, sub cuvânt că „nu reese de nicaeri imperios din lege că posesorul unei cambii ca săși valorizeze drepturile ce decurg dintr'insa să mai fie obligat să întărească și prin alte dovezi conținutul clauzelor ce conține; că în speța nici înaintea instanței de fond, în apel, nu i-a mai ridicat vre-o obiecție în acest sens și nici tribunalul n'a cerut să se mai facă vre-o altă dovadă; că întrucât tribunalul a condamnat efectiv pe debitor să plătească sumele prevăzute în cambii ca fiind isvorâte din alimente, este învederat că și natura obligațiunei s'a schimbat și deci prejudiciul s'a produs».

Noi credem că onor Camera de punere sub acuzare a dat o soluție greșită problemei juridice ce i s'a prezentat; iar în ce privește argumentația e tot atât de greșită și incompletă atât în deciziunea Camerei de punere sub acuzare, cât și în ordonanța Cabinetului I de instrucție.

Mi se pare că argumentele ce conduc la rezolvarea problemei sunt cu totul altele.

Pentru existența delictului de fals, nu e de ajuns să se constate o alterare materială, și ca această alterare să intre într'unul din cazurile specificate de lege; nu e destul ca agentul să fi pregătit falsul, având conștiința imoralității faptului său; trebuie să fi avut intenția de a vătăma pe alții prin mijlocul acelui fals; în sfârșit nu e destul ca alterarea să fie frauduloasă, trebuie ca ea să cauzeze sau să aibă posibilitatea de a cauza un prejudiciu sau o leziune oarecare. Or faptul unui creditor de a completa cu dela sine putere, prin introducerea unei clauze creatoare de privilegiu, niște cambii ce constituie o creanță certă, lichidă și exigibilă, făcându-se astfel vinovat de o alterare voluntară a adevărului, nu constituie un fals pedepsibil, de oarece procedând astfel nu se poate zice c'a avut intenția de a vătăma pe debitorul său, ci scopul licit și eminent moral, de a-și putea încasa creanța, adică de a obține dela debitorul său aceia ce era în drept să obție. — «Alterarea adevărului, voluntară chiar nu poate constitui un fals pedepsibil, când a fost făcută fără intenția de a vătăma». (Faustin Hélie, II, ed. V, No. 662 pg. 353). Pentru a se caracteriza elementul intențional falsului trebuie ca agentul să fi avut drept scop de ași procura un oarecare beneficiu ilicit și ne legitim (Garraud, III, ed. II, No. 1048).

Se mai cere însă pentru constituirea delictului de fals pe lângă intenția frauduloasă, existența prejudiciului sau a posibilității de prejudiciu, și oricare prejudiciu, spune Garraud, presupune în

prim rând și violarea unui drept al altuia. Alterarea adevărului din care nu se poate naște nici un prejudiciu are caracterul unui fals imposibil de realizat. Doctrina penală examinând în această privință, cazul creditorului care, prin supoziția unui titlu materialmente fals, obține plata unei datorii legitime, fără știrea și consimțământul debitorului său—decide că, cu toată vădita alterare materială și cu toată intenția imorală a făptuitorului, zadarnic s'ar căuta intenția și posibilitatea de a se cauza un prejudiciu, pentru că falsul n'are de scop decât obținerea unei datorii legitime. Debitorul obligat a plăti, și dela care plata se obține prin minciună, nu încearcă niciun fel de prejudiciu. «Il est vrai que le procédé employé par l'inculpé est absolument incorrect et illicite, mais le but qu'il veut attendre est légitime, le paiement qu'il veut obtenir lui est bien dû. C'est donc le cas de répéter, avec la loi romaine: Nemo damnum fecit, nisi quid fecit quod facere jus non habet». (Garraud, III, ed. II, No. 1053 pg. 582 și urm. și Nota 3; Hélié, II, ed. V No. 680 pg. 378 și urm.)

Or dacă, atunci când e vorba de chiar falsitatea instrumentului constatator al unei obligații, doctrina penală nu consideră faptul ca plătire, de îndată ce falsul tinde la obținerea unei datorii existente și legitime, pentru că nu există prejudiciu sau posibilitate de prejudiciu, se poate susține, juridicește, că schimbarea naturei unei creanțe reale și necontestate, schimbare tinzând la realizarea acelei creanțe, poate să constituie un fals, și că, într-o atare ipoteză, alterarea adevărului e de natură să cauzeze un prejudiciu sau o posibilitate de prejudiciu? Evident că nu, cu atât mai mult nu. Imposibilitatea și neexistența prejudiciului e cu atât mai caracteristică, cu cât, într-o atare ipoteză, după cum foarte bine a observat d-l jude al cabinetului I de instrucție, debitorul era în măsură să obție judecătorește înlăturarea privilegiului, combătându-l prin toate mijloacele de probă — nu în instanța cambială, căci s'ar fi opus dispozițiunile art. 349 c. com., cu atât mai mult cu cât cambia era transmisă prin gir—ci pe cale principală sau de contestație la executare; deși, în starea actuală a jurisprudenței noastre, se pare că o asemenea excepție se poate invoca chiar în cursul instanței cambiale. (V. sent. Trib. Ilfov Com. s. II, No. 439/914, *Curierul Judiciar* No. 13/915 și Jurisprudența citată în Codul comercial adnotat al d-lui consilier Antonescu, tom. I, pag. 388, No. 48 și tom. III, pag. 626, No. 98 și p. 622, No. 82).

În speța judecată de Tribunalul Ilfov s. IV, după cum rezultă din lucrările aflate în dosar, nu există însă nici alterarea adevărului—condiție esențială pentru constituirea delictului prevăzut de art. 125 c. p., de oarece presupusul fals

a fost săvârșit cu consimțământul pretinsei victime. În drept, asupra acestei chestiuni nu încapă nici un fel de discuție. E de doctrină și jurisprudență că nu poate să existe alterare a adevărului decât atunci când partea lezată n'a avut cunoștință de faptul prin care falsul a fost comis; că singură minciuna nu poate avea acest caracter. (F. Hélié, II, ed. V, pag. 433 și urm.); că nu poate fi considerată ca fals simulația, adică minciuna concertată între părți pentru a disimula natura unei convenții; că simulația, spre deosebire de dol, nu vînză consimțământul; că trebuie considerată ca un quasi-fals, neincriminat de legea modernă (v. Garraud, III, No. 1031). Or, în speță, s'a dovedit că, în polițele remise în alb, clauza «valoarea primită în alimente» a fost inserată cu consimțământul pretinsei victime, care a și plătit o parte din cambiile purtând această mențiune. Dacă natura creanței, care încontestabil era pură și simplă realmente, s'a schimbat și a luat un caracter privilegiat prin acordul ambelor voințe ale părților contractante, printr-o simulație, această simulație nu poate constitui un fals nici față de debitorul care se obligă, căci ar fi ca acesta să invoace în contra creditorului său un delict la care a cooperat, ceea ce juridicește e imposibil, nici față de terți—ipotetici creditori ai debitorului care s'a obligat creând în profitul unui singur debitor un privilegiu fictiv—căci simulația nu-și găsește sancțiune în dreptul penal modern, deși constituie un quasi-fals, cum spune cu drept cuvânt Garraud. Și nu se poate susține, de o potrivă, că un fapt astfel petrecut poate constitui un fals, sub pretext că s'ar aduce atingere ordinii publice și s'ar prejudicia interesele generale ale societății, prin crearea unui privilegiu inexistent realmente, deoarece pe de o parte prevederile art. 409 proc. civ. sunt pur tutelare și de interes privat, părțile putând renunța la beneficiile lor prin convențiuni simulate, iar instituția privilegiilor nu este de ordine publică decât în principiu, în ceea ce privește instituirea și clasificarea lor, părțile putând de o potrivă să-și confere privilegii, edictate de lege, dar inexistente de fapt. Lucrul este atât de adevărat, în cât simulația nu e privită ca fapt penal, nici chiar atunci când are de scop de a înșela fiscul. «Sil fallait punir tous les actes de faux, c'est à dire toutes les violations au droits d'autrui comises au moyen de l'altération de la vérité, on ne finirait jamais et on excéderait de vexations les habitants du pays, de sorte que le but de la loi pénale serait lui même faussé» (Rauter, cit. de Garraud, III, No. 1033, No. 45, in fine).

Iată considerațiile pentru care soluția dată de Trib. Ilfov s. IV, prin sentința ce publicăm, ni se pare juridică și echitabilă.

IPER.